

Kant és Nietzsche felfogása a jóról

ÉRZEM, TUDOM VAGY MEGHATÁROZOM, HOGY MI A JÓ?

1. feladat

Alább egy lehetséges választ olvashatsz arról, hogy Kant hogyan döntene a leírt esetekben.

Kant nem értene egyet a többséggel, ő mindkét esetben azt az álláspontot képviselné, hogy nem szabad egy embert sem feláldozni. Az ember – ahogy azt a kategorikus imperatívuszban megfogalmazza – sohasem lehet eszköz, hanem mindig csak cél. Ez azt jelenti, hogy az emberi élet önérték, nem lehet úgy méricskélteni, mint a tárgyakat. Ha egy kosárban öt alma van, egy másikban pedig egy, és mind a kettő leesni készül a magasból, akkor tudok mérlegelni, méricskélteni, hogy az öt alma megmentése jobb-e, vagy az egyé. Ugyanez a méricskélés nem történhet meg emberekkel kapcsolatban. Gondoljunk bele, mi lenne akkor, ha ezt megtehetnénk? Például egy orvos, aki öt nagyon súlyos, létfontosságú szervet elveszített beteget gyógyít, megtehetné azt, hogy a látogatásra érkező, ugyanolyan biológiai felépítésű ember szerveit egyszerűen kiműti, és belehelyezi a betegekbe. Ez még akkor sem lenne megengedhető, ha tudnánk, hogy az öt beteg mindenképpen felépül.

2. feladat

Alább egy megoldást találsz arról, hogy hogyan függ össze az „Isten halott” gondolata az emberfeletti ember (Übermensch) eszméjével.

A szöveg kortünetet rögzít: a XIX. századi ember világában már nincs jelen Isten. Azt a zavart írja le, amely ennek nyomán támad. Az ember irányvesztett lett, de még várat magára az, hogy szembenézzen a következményekkel. A szöveg kulcsmondata a következő:

„Nem kell-e istenné lennünk nekünk is, hogy méltónak mutakozzunk e tett nagyságára?”

Vagyis vállalni kell azt a terhet, ami az Isten nélküli világban az emberre marad: neki magának kell értéket adnia, magának kell törvényt hoznia, magának kell szembenéznie a létezés minden kínjával. Aki erre képes, az átveszi az Isten helyét, emberfeletti ember lesz.